

Commentaar uit het Wetenschappelijk Instituut

Profilering van de EVP

De discussie over het verzoek van de Britse conservatieven toe te mogen treden tot de fractie van de Europese Volkspartij in het Europese Parlement is in het weekend van 13/14 april een beslissende fase ingetreden en verdient vanwege haar uitzonderlijk historisch belang aan betekenis voor de toekomst van de christen-democratie en voor de vormgeving van Europa de bijzondere aandacht in de komende maanden van de achterbannen van de christen-democratische partijen in de Europese lidstaten. Het verzoek wordt, zoals bekend, ondersteund door de CDU en met name door de bondskanselier. Deze is na de opvallende stellingname van de nieuwe Britse premier en van de nieuwe voorzitter van de Conservatieve Partij, Chris Patten, van mening dat de scheiding nu ook principieel gering is geworden. Zo klein, dat niets een structurele en institutionele samenwerking in de weg staat tussen de conservatieven – nu nog in het Verenigd Koninkrijk en in Denemarken, maar straks ook in die andere aanstaande lidstaten van de EG waar traditioneel de christen-democratie geen of beperkt wortel heeft geschoten – en de christen-democratische stroming. Uit historisch oogpunt is dat opvallend.

Historische beslissing

Met name de CDU dringt er regelmatig op

aan positief te reageren op het verzoek van de Britse Conservatieven te mogen toetreden tot de EVP-fractie. Dat is vanuit historisch oogpunt opvallend. In een aantal Europese landen is de christen-democratie ontstaan of heeft zij gefungeerd als een tegenbeweging tegen het conservatisme. Daar is er tussen deze bewegingen een bittere strijd gevoerd, soms zelfs bloedig tot de *cimetières sous la lune*. Het antwoord op dit verzoek raakt aan, is misschien bepalend voor, de politieke kaders van de 21e eeuw. Het is een beslissing van uitzonderlijke betekenis. Aan de orde is de vraag met welke coalitie wij de staatkundige orde in Europa proberen vorm te geven. In de jaren negentig. Op dit moment.

Onmiddellijk daarop volgend speelt de vraag welk soort Europa wij willen opbouwen en met wie. Wat willen we straks echt met die Europese eenwording:

- de inrichting van de Europese maatschappij, economisch, sociaal, cultureel;
- de plaats, die Europa in mondiaal verband gaat innemen en zijn opstelling ten aanzien van de grote globale uitdagingen;
- de nieuwe bepalende ethische vraagstukken, welke vooral opgeworpen worden door de nieuwe technologische ontwikkelingen, het gaat om de ethiek van de nieuwe macht.

Ten derde heeft het samengaan van christen-democraten en conservatieven gevolgen voor de partijpolitieke verhoudingen. Het is een bewuste strategie gericht op een partijpolitieke meerderheidsvorming in de Europese politiek. Dat kan tot een tweepartijensysteem leiden, voor Europa, maar ook met onvermijdelijke uitstraling naar de binnenlandse politiek in verschillende landen.

Tot slot staat de toekomst van de christen-democratie op het spel. Een samengaan zou consequenties kunnen hebben voor een doorklinken van de christen-democratische stroming uiteraard in die landen van de Europese Gemeenschap waar die stroming marginaal of afwezig is, maar ook kan het betekenen dat de christen-democratie zelf uiteindelijk een minderheidspositie gaat innemen in een grote conservatieve stroming.

Het andere standpunt

De aandrang van Duitse zijde om tot een herverkaveling en areaalvergroting te komen in het Europese politieke landschap is niet onbegrijpelijk. Men scheidt liever geen Europese eenheid als presentje voor de socialisten. Daar zijn al veel voorbeelden van. Het verwijt van tweedeling geldt de linkerkant met haar blokvorming en meerderheidsstreven minstens evenzeer.

Ook zij die de zuiverheid van de christen-democratie in tact willen houden, kunnen er niet omheen, dat er zich in de afgelopen jaren reeds op Europees niveau ontwikkelingen hebben voorgedaan, die onmiddellijk raakten aan de christelijke mens- en maatschappij-opvatting. Ontwikkelingen waar zij – door geen of gebrekkige coalitievorming – toch geen invloed op konden uitoefenen. De veelomvattendheid van de Europese eenwording werpt zijn schaduwen al vooruit en dat zal steeds meer het geval zijn.

Sommige burgers uit lage of kleine landen vinden het tot de kring toelaten van een andere grote broer, zeker na 3 oktober vorig jaar, ook iets wat het overwegen

waard zou zijn. Zij hebben daarbij het oog op de dubbele politieke dominantie van dat ene EVP-lid: de CDU/CSU, de numerieke positie en het zo krachtige partij-apparaat en daartoe behorende mogelijkheden tegenover de zwakte van de andere. In deze overwegingen staat centraal een machtsvorming, gelijk krijgen in de politiek, die er echt toe doet.

Maar ook bij die machtsvorming telt de laatste vraag, namelijk of die macht ook gebruikt zal worden om de eigen politieke doelstellingen en idealen te bereiken. We zijn er immers niet mee gediend op te gaan in een meerderheidsstroming – waarin de christen-democratie zelf in de minderheid is – waarin we essentiële christen-democratische aspiraties en keuzen niet kunnen waarmaken.

Daarom verdient de druk van de Duitse christen-democraten een serieuze benadering. We moeten deze niet zonder meer afdoen met die bijna honderd redenen, om nooit het isolement van de eigen partijvorming te hoeven verlaten. We moeten die achternegentigste overweging van machtsvorming serieus nemen, maar bepalend zal voor ons zijn het antwoord op de laatste vraag, wat we met die macht kunnen bereiken en uiteraard of we dat doel ook op een andere manier zouden kunnen realiseren.

Vier uitgangspunten

In het licht van de hierboven geschetste consequenties is het allereerst zaak om, als de EVP tot partnerkeuze over moet gaan, zekerheid omtrent standpunt, karakter en voorspelbaarheid van toekomstig gedrag te verkrijgen. De recente ontwikkelingen bij de Britse Conservatieven mogen verheugend zijn. De Euro-MP's mogen volgens velen dichtbij uitgangspunten en een aantal strategische stellingnamen van de EVP staan. Maar de *Tories* zouden bij de volgende kandidaatstelling best weer eens een groep van andere makelij kunnen afvaardigen. Zij zijn daar ook niet gehouden tot zo'n afvaardiging van eenzelf-

de oriëntering omdat men geen vastgelegde verwante politieke filosofie heeft of die ook nog niet onderschreven heeft. En bovendien wisselt het beeld van de stemming ten aanzien van Europa per opiniepeiling. De Conservatieve Partij is daar, door het niet hebben of niet onderschrijven van een verwante politieke filosofie, ook geenszins toe gehouden, maar bovendien wisselt het beeld per opiniepeiling. Hoe sterk is nu de Brugge-groep? Hoe sterk zou ze zijn bij een *Tory*-overwinning? Hoe ontwikkelt zich de Europese lijn van de *Tories* als ze in de oppositie komen en *Labour* een pro-Europa-beleid voert? Het is nog veel te vroeg voor definitieve keuzen.

De EVP kan sterk zijn als zij weet wat zij wil

Het tweede uitgangspunt dient echter wel te zijn de erkenning dat een constante minoriteitspositie in de democratie best te verdedigen valt. Maar dan heeft het wel zin om naar coalities te streven. En erkend moet dan worden dat de christen-democratie die minoriteitspositie ook te wijten heeft aan haar afwezigheid in een aantal landen van de (vergroete) Gemeenschap. Het is dan minstens legitiem om te zoeken naar de meest verwante coalitiegenoot.

Het derde uitgangspunt is gebaseerd op de wenselijkheid van coalitievorming en op de zekerheid, dat nu al, maar nog veel meer in de komende jaren, wezenlijke vragen in de Europese politiek aan de orde

komen die rechtstreeks met onze politieke overtuiging te maken hebben. Het uitgangspunt is dat een versterking van profiel en functioneren van de christen-democratie op Europees niveau noodzakelijk is. Men is zwak in coalities, omdat men numeriek zwak is. Men kan sterk zijn, als men echt weet wat men wil en daar door kennis van de maatschappelijke ontwikkelingen op kan preluderen. Dat wordt nog belangrijker, omdat de bedreiging van de christen-democratie niet alleen van buiten komt. Wij dragen ook steeds als hypotheek het eigen gevaar van pragmatisme met ons mee. Bij de zich doorzettende secularisering in Europa kan de christen-democratie bovendien niet terugvallen op een automatisch met haar verbonden achterban. Het gaat niet om etiketten bij de profilering, maar om duidelijk te maken, dat een evangelische grondslag bij de fundamentele herinrichtingsvragen en problemen van de moderne tijd in een politieke vertaling wel degelijk relevant en toekomstgericht kan zijn.

Ten vierde wordt echter de vraag naar machtsvorming en juiste richting daarvan bepaald door de betrokkenheid van de Europese burger bij de beslissingen op Europees niveau. Daarvoor is het democratisch gehalte van Europa belangrijk. Er is bewustzijn nodig welke belangen er op Europees niveau geregeld worden of moeten worden. Er zouden fora moeten zijn van begeleiding, controlering, vertaling van de machtsuitoefening op Europees niveau. Het verhaal is niet af met het versterken van de bevoegdheden van het Europese Parlement. Er zou ook sprake moeten zijn van partijvorming op Europees niveau. Die is in theorie wel al aanwezig, maar in de praktijk zeker wat de christen-democratie betreft nauwelijks tot deze eerdere taken toegerust. Daarom ook is de discussie over fractievorming en samenwerking tussen twee zo verschillende groeperingen zo volstrekt anders dan men zich op nationaal niveau kan voorstellen.

Wat zeker niet?

De Conservatieven zelf verkiezen dus niet de koninklijke weg van integratie in de EVP-fractie door zich volgens de voorgeschreven bepalingen aan te sluiten bij de EVP. Daarom is er sprake van andere formules. Als het bovenstaande serieus genomen wordt, dan dient ook de mogelijkheid van artikel 5.b in het Reglement van de EVP-fractie '*allied membership*', dat in wezen neerkomt op normale participatie in de fractie, op dit moment niet te worden opengesteld. Het gaat hierbij immers niet, zoals oorspronkelijk met dit artikel was voorzien, om een paar afgevaardigden uit een land waar geen christen-democratie bestaat, maar om een massieve intocht van een goed gedisciplineerde groep die binnentreedt in een fractie die noch door discipline, noch door ideologische cohesie uitmunt.

Van Duitse zijde is voorgesteld om dan maar een formule à la CDU/CSU toe te passen. Volgens die formule zijn er inderdaad momenten, waarop een zekere mate van afstandelijkheid te bespeuren valt. Er wordt zowaar enkele malen per jaar afzonderlijk vergaderd, vooral bij benoemingen. Maar in de kern zijn twee elementen bepalend: het normale politieke werk vindt in gezamenlijke fractievergaderingen plaats en er is één fractieleider, met alle regelende mogelijkheden. De realiteit is, dat er één fractie is. Het volgen van deze formule zou neerkomen op een definitief samengaan. Omgekeerd: een breuk tussen CDU en CSU staat gelijk met een partij-scheuring.

Op dit moment zijn de Britse Conservatieven een partner, die in uitgangspunten en politieke praktijk in de vastgelegde posities nog een grote afstand inneemt ten aanzien van de christen-democratische uitgangspunten, die een dubieus verleden heeft ten aanzien van de versterking van de Europese instituties en nog zo onvoorspelbaar is ten aanzien van de toekomstige opstelling. Wie daarmee zo'n samenwerkingsverband aangaat heeft een on-

mogelijk verhaal te vertellen aan de eigen achterban.

Beloftes van beterschap

Maar er zijn in Bonn en Brussel recentelijk goede voornemens op tafel gelegd. Er zijn verschillende gelegenheden geweest, waarop vruchtbaar is samengewerkt. Het blijvend buiten de poort houden van de *Conservatives* zou wel eens kunnen leiden tot een klop op een andere deur. Zijn er geen andere mogelijkheden van meer dan *ad hoc* samenwerking?

Vooropgesteld moet dan worden, dat in het normale menselijke verkeer eerst eens wordt aangezien, hoe betrokkenen die goede voornemens in de praktijk vertalen. Immers, ten aanzien van de centrale punten die de christen-democratie dierbaar zijn, hebben de conservatieven in de jaren tachtig standpunten ingenomen die dwars tegen de onze ingingen. Of dikwijls hebben zij onze prioriteiten zeker niet gedeeld. Dat geldt zeker voor de volgende belangrijke onderwerpen:

- de federale opzet van de Europese Unie;
- de sociale dimensie van de Europese eenwording, zoals onder andere vervat in het Sociaal Handvest en het tot op heden door de *Tories* zo verfoeide sociaal actieprogramma van de Commissie;
- de bescherming die de christen-democraten wensen te geven aan gezin (van steun voor de voorstellen onzerzijds bij de *Conservatives* is uitdrukkelijk nog niets gebleken);
- de ethische problematiek;
- de uitgangspunten van het Europese landbouwbeleid (de Conservatieven voelen eigenlijk helemaal niets voor een gemeenschappelijk landbouwbeleid);
- de milieuproblematiek (het blijkt in de praktijk, dat hier de opvattingen zeer sterk afwijken van de christen-democraten);
- de erkenning en de bevordering van intermediaire structuren, het maatschap-

pelijk middenveld, de rol van de sociale partners;

– de Noord - Zuid relatie.

Bijna twee jaar geleden is afgesproken dat in een tweejarige periode een zekere systematiek in de samenwerking zou worden gebracht, en dat na twee jaar een evaluatie zou plaatsvinden. Geconstateerd kan worden dat de sfeer van de samenwerking goed is, en dat intussen de Conservatieven ten aanzien van het eerste punt lijken – herhaal lijken – op te schuiven. Als zij inderdaad, zoals de nieuwe voorzitter van de *Tories* uitsprak, bovendien het beginsel van de sociale markteconomie gaan accepteren, dan moet er ook ruimte ontstaan ten aanzien van het tweede punt.

De meest logische conclusie van het bovenstaande zou zijn, dat de proefperiode verlengd wordt. Haar juist op dit moment afbreken is een ongegrond signaal. Alles ligt immers op een aantal punten nog zo onder de hypotheek van de voorlopigheid en van de afstand op een aantal andere punten, dat een uitbreiding van de proefperiode tot het einde van de legislatuurperiode van dit Parlement gewenst lijkt.

De EVP-top heeft dan ook al terecht weerstand geboden aan de druk om in dit stadium over de institutionele samenwerkingsvormen te besluiten zonder dat de hypotheek van de voorlopigheid is opgeheven. Aan de andere kant heeft men een duidelijk perspectief willen bieden aan de conservatieven dat wanneer men op principiële en praktische ijkpunten van een echte verwantschap blijf zou geven, er ook een perspectief is van institutionele samenwerking. In de periode vanaf 1 april 1992 tot de rest van deze zittingsperiode van het Europese Parlement zou dan een zwaarder regime van samenwerking tot stand kunnen komen. Wat echter niet inhoudt een fractie-eenheid en wat geijkt en ontbonden kan worden aan het einde van deze zittingsperiode van het Europese Parlement.

Het eigen huiswerk

De consequenties van de beslissingen die op het spel staan vereisen derhalve ook van de zijde van de EVP, in dit stadium op de eerste plaats van de fractie, een zeer grote inspanning. Eigenlijk hadden we die inspanning al moeten leveren waar het ging om de evaluatie van de samenwerking in die afgelopen twee jaren. Zowel opstelling als stemgedrag van de conservatieven in het Europese Parlement als van hun thuisbasis en het lijkt in hoge mate gewenst dat in de komende weken een rapport wordt opgesteld om convergenties en antithesen tussen deze twee groepen, zeker omdat de indruk bestaat dat de collegiale sfeer en de werkelijkheid van meningsverschil op de belangrijkste dossiers wat aan het oog onttrekt. Er is ten minste een systematisch overzicht van het stemgedrag in het Europese Parlement nodig. Het probleem is hier ook zwakke instrumentalisering van de EVP zelf en als wij stellen dat de tijd voor definitieve besluitvorming in positieve of negatieve zin niet rijp is, dan is dat een verwijt dat ten dele ook op ons zelf terugslaat, omdat toerusting, aandacht en *research* zowel op het centraal niveau van de EVP als bij de belangrijkste gesprekspartners dit punt onvoldoende is.

Maar afhankelijk van het tijdstip van de te nemen beslissingen zullen we de rest van de zittingsperiode van het parlement moeten gebruiken voor de uitvoering van een actieprogramma op vier fronten:

- 1 de vaststelling van criteria die gehanteerd moeten worden bij iedere vorm van institutionele samenwerking met de *Tories* (en andere niet-christen-democratische partijen);
- 2 interne studie over de begrenzingen en mogelijkheden van – tijdelijke – coalitievorming en procedures van institutionele samenwerking bij positieve evaluatie en bij voldoen aan die criteria;
- 3 toerusting van de EVP, zodat wij zelf met een duidelijk profiel, een relevant instrumentarium, en een diepere verworteling

samenwerkingsverbanden aankunnen; 4 verduidelijking en intensivering van de onderlinge relaties van de EVP-lidpartijen.

Kern van deze benadering is dat het niet alleen gaat om het nemen van de maat van de partners met wie wij zouden moeten samenwerken of die met ons willen samenwerken, niet alleen beklemtonen wat zij niet zijn en willen – vooral ook niet over het hoofd zien, maar tezelfdertijd ons eigen profiel, onze eigen antwoorden op de herinrichtingsvraag waar Europa voor staat, op de internationale uitdaging, op de nieuwe ethische problemen formuleren en verdiepen. Een tweesporenbeleid maar waarbij het tweede spoor geen alibi wordt voor verwaarlozing van het eerste spoor.

De criteria

De criteria voor het aangeven van samenwerking dienen allereerst betrekking te hebben op de opstelling ten aanzien van de staatkundige vormgeving van Europa. Willen de *Conservatives* zich bekennen tot een federale opbouw? Ondertekenen zij het Sociaal Handvest? Kunnen zij zich vinden in de lijn van het EVP-congres te Dublin?

Vervolgens willen we weten wat we aan elkaar hebben ten aanzien van de grote toekomstvragen van Europa, geclusterd rond de drieslag: Welke samenleving wil men in het Europa van de 21e eeuw? Welke principes prevaleren bij de opstelling ten aanzien van de mondiale problematiek (veiligheid, milieu, internationale economische orde)? Van welk mensbeeld gaat men uit bij de op ons afkomende nieuwe ethische problematiek? We kunnen uiteraard niet ontkennen, dat er binnen de EVP op dit terrein ook de nodige meningsverschillen zijn, maar het is noodzakelijk toch overeenstemming op te bouwen op een aantal gedeelde principes.

We mogen nooit uit het oog verliezen, dat de samenwerking met de Conservatieven uitgaat van een – in beginsel tijdelijk en opzegbaar – pact van zelfstandige par-

tijen. Daarom is het in ieder geval noodzakelijk, dat de EVP zich bezint op de vraag of elementen uit haar beginselprogramma in ieder geval door andere partijen moeten worden gedeeld, wil men welke vorm van institutionele samenwerking dan ook aangaan. En zo ja, welke punten dat dan zijn.

Een ijkpunt, niet in het kader van de samenwerking met de Tories, maar wel met andere mogelijke partners, in het bijzonder uit de Scandinavische landen, is ook de vraag, hoe die partners omgaan met de – kleine – christen-democratische partijen in hun land.

Tot slot is het volstrekt legitiem om naast de ijkpunten terzake van programma en concreet beleid ook de toekomstige collegiale samenwerkingsmogelijkheden in het Parlement bij de overwegingen te betrekken.

Scenario's

Tezelfdertijd als de evaluatie plaatsvindt over de afgelopen periode, ijkpunten voor samenwerking worden geformuleerd, moet ook voorbereid worden de wijze waarop tussen fracties kan worden samengewerkt als de toetsing op de ijkpunten dergelijke aanleiding geeft. Boven is gepoogd aan te tonen dat noch de artikel 5.b-formule, noch de CDU/CSU-formule aan de orde zijn. Als de Britse Conservatieven in de komende twaalf maanden werkelijk tot een historische toenadering tot de christen-democratische beweging op het continent bereid blijken te zijn, dan moeten blauwdrukken klaarliggen voor een samenwerkingsconstructie *sui generis* en daarover is de discussie nu geopend. Die constructie moet zich laten leiden door de volgende principes:

- geen fractie-integratie;
- de samenwerking wordt ten hoogste voor één bepaalde parlementaire periode aangegaan, op basis van programvergelijking. Zij is geconcentreerd op procedurele mechanismen, zoals afstemming van de werkzaamheden in de parlementaire commissies, samenwer-

king coördinatoren en fractiesecretariaten;

de samenwerking wordt niet automatisch gecontinueerd na deze parlementaire periode;

- de samenwerking bindt de nationale partijen op dit moment op geen enkele wijze en laat ook alle ruimte voor andersgerichte coalities op nationaal niveau.

Het tweede spoor

Maar niet alleen wat we niet willen, ook wat we zelf wel willen moet uitgewerkt worden.

Het lijkt zo logisch, dat de versterking van de bevoegdheden van het Europese Parlement krachtige mogelijkheden schept voor partijvorming op Europees niveau, voor garanties via het partijwezen van democratisch contact met de gekozenen, voor betrokkenheid van de burgers bij beleidsontwikkeling en communicatie naar het politieke centrum.

De realiteit van de EVP als zelfstandige partij-instelling is geheel anders. Dat heeft zeker niet gelegen aan degenen, die zich beroepsmatig of vrijwillig voor die EVP hebben ingezet, maar is terug te voeren op beperkte middelen vanuit de lidpartijen alsmede op de beperkte aandacht die die partijen soms oprachten.

Presentatie, profiel en organisatie verdienen snel versterking. Dat moet vanwege de behartiging van de eigen doelstellingen. Dat moet vanwege het tegengaan van de uitholling van de democratie. En dat moet, het zij herhaald, juist om de fractie in staat te stellen coalities aan te gaan. De resterende zittingsperiode van het Europese Parlement moet absoluut gebruikt worden om een toerustingsprogramma op te stellen, te financieren en uit te voeren.

Er valt te denken aan:

- versterking van de EVP als partij-organisatie, door met name meer faciliteiten voor het secretariaat;
- studie, overleg en formulering van de christen-democratische doctrine;

- duidelijker functietoekenning en bredere bediscussiering van het komende verkiezingsprogramma;

- program voor popularisering/verworteling van de EVP. 'Het uit de Euro-elite trekken van de partij', onder andere door bevordering van participatie op congressen van lidpartijen, participatie in advies en *research*werk van die partijen vanuit zusterpartijen, meer door de EVP zelf te organiseren seminars en bijeenkomsten;

- uitgave van een (wetenschappelijk) kwartaalschrift, waarin verwezen wordt naar publikaties en studies in de lidpartijen en waarin ook originele bijdragen over de Europese problematiek worden gepubliceerd;

- opzet van scholingsfaciliteiten voor christen-democraten terzake van Europese institutionele kwesties, en specifiek Europese vraagstukken, vanuit christen-democratisch perspectief;

- opzet van een vormingsinstituut en schepping van vormingsfaciliteiten en voorzieningen voor democratische toerusting in Midden- en Oost-Europa; opzet van eigen voorlichtings- en conferentieprogramma ten behoeve van deze gebieden, met de mogelijkheid van specialisatie en concentratie op lidpartijen;

- studie over de wenselijkheid van toegang van EVP-instellingen (en instellingen uiteraard van andere politieke stromingen) tot fondsen van de Gemeenschap voor democratische toerusting in ontwikkelingslanden;

- oprichting van een eigen forum voor *research* en *policy* planning door bijvoorbeeld de animatie van de 'Foundation Schumann' tot Europees Wetenschappelijk Instituut.

Het is volstrekt duidelijk dat de financiering van deze activiteiten niet in hun totaliteit, of zelfs maar in substantiële mate afkomstig kunnen zijn van de lidpartijen. Voor sommige activiteiten zijn zeker nationale bronnen aan te boren, hetzij contributiebijdragen, hetzij giften, hetzij overheidssubsidies.

Maar met uitzondering van de Bondsrepubliek en misschien Italië zijn de christen-democratische partijen armlastig.

Derhalve doet zich hier een moeilijk dilemma voor: Overheidssubsidiëring van politieke partijen heeft een aantal nadelen, al was het alleen maar omdat zij in de plaats treedt van eigen verantwoordelijkheid van burgers. Aan de andere kant is Europa in het bewustzijn van de burgers nog zo ver weg, dat noch bij met moeilijkheden kampende partijbesturen, noch bij die burgers zelf veel bereidheid te vinden is voor financiering van die veraf staande politieke activiteiten. Toch heeft Europa democratie nodig en de democratie heeft redelijk toegeruste partijen nodig. Derhalve slaat de balans door naar een systeem van duidelijke medefinanciering vanwege de Gemeenschappen.

Dit ware te regelen in een uitdrukkelijke vermelding in het nieuwe Europese Verdrag. Als uitgangspunt voor de medefinancieringsregeling zou wellicht het Duitse systeem geschikt zijn.

Er is nog een andere overweging om snel zorgvuldig aandacht te besteden aan de financiering van de ontwikkeling van Europese partijen. Europa dreigt toch al veel meer dan christen-democraten lief is een Europa van de lobbyisten te worden in plaats van een Europa van structurele overlegkaders. Als het Parlement en de politieke partijen meer macht krijgen, moeten garanties geschapen worden dat de democratie niet gekocht kan worden!

Het lijkt erop dat op de EVP-top van medio april onder druk van de door sommige sterk bepleite noodzaak van coalities, een doorbraak tot stand is gekomen voor wat betreft de aandacht voor de eigen positie, de eigen profilering, de eigen principiële fundering, de eigen instrumentalisering. Het kan een markeringspunt worden in de op het punt van samenwerking beslist niet glorieuze geschiedenis van de Europese christen-democratie in de twintigste eeuw, als inderdaad die noodzaak van principiële,

programmatische en wetenschappelijke toerusting zo zwaar onderschreven wordt. Het kan, want het is een uitdaging en geen verworvenheid. Een uitdaging waarvan in de komende maanden zou moeten blijken hoe serieus die genomen wordt op Europees niveau en bij de lidstaten. Een uitdaging, waarvan ook moet blijken of zij niet een alibi is voor de te gemakkelijke acceptering van het eerste spoor. Maar dat op deze wijze ernst wordt gemaakt en met de acceptatie van de EVP als een echte politieke beweging en als een principiële christen-democratische stroming is een zegening, die niet op de laatste plaats te danken is aan het voorbereidend werk en de positiebepaling van de Nederlandse onderhandelaars in dit proces. Het is ook hier weer aan onszelf, aan het eigen thuisfront, voldoende aandacht en daadkracht in de realisering van deze mogelijkheden te investeren. Het is niet de eerste keer, overigens, dat de noodzaak van programmatische en principiële toerusting naar voren werd gebracht, zonder dat dat in de praktijk tot echt merkbare resultaten leidde. Nu voor de eerste keer met zoveel kracht en op zo'n niveau tot deze mogelijkheid is gekomen, mag die nieuwe aanpak niet mislukken.

De EVP en haar leden

De werkelijke Europese instelling van de christen-democraten blijkt uiteraard uit hun opstelling ten opzichte van die eenwording, maar ook uit hun opstelling ten aanzien van de EVP. Men kan de EVP nog zo willen toerusten, maar als de verschuiving van bevoegdheden van de nationale parlementen naar het Europese niet geflankeerd wordt door een zekere verschuiving van bevoegdheden en taken naar de EVP, dan ontstaat er in het democratisch gebouw van Europa een defect. Een beperkte verschuiving: nationale partijen blijven, zeker vooralsnog, de toegangspoort tot de EVP en kandidaatstelling en mandatering vindt daar plaats.

Voor de *'have nots'* en *'have littles'* onder

de christen-democratische partijen is het wat delicaat om te spreken over bijdragen van de één of twee rijken. Toch kan het niet de bedoeling zijn, dat drie of vier christen-democratische partijen elk en afzonderlijk van elkaar, grote programma's voor democratische toerusting in Midden-Europa gaan opzetten. De Europese christen-democraten zijn er altijd grote voorstanders van geweest om ook het buitenlandse re-

vragen van het post-eenwordingstijdperk aan de orde te stellen.

Daarom is op de allereerste plaats een duidelijk *commitment* van alle christen-democratische partijen ten aanzien van de EVP noodzakelijk, uiteraard met inachtneming van het subsidiariteitsprincipe. De EVP mag geen 'free ride' voor de een of de ander zijn. Daarom is ook een gesprek en afstemming noodzakelijk van een aantal grensoverschrijdende politieke activiteiten. Activiteiten, die allen aanbelangen, dienen ook door allen gedragen te worden. Zij het dat royaal van de mogelijkheid van delegatie en specialisatie gebruik moet worden gemaakt.

Commitment voor de EVP brengt ook het moeilijke probleem op het tapijt lidmaatschap van die EVP-leden van andere internationale samenwerkingsverbanden, die tegenover de EVP staan. Uiteraard gaat het te ver om collega-partijen zulks simpelweg te willen verbieden.

Noodzakelijk is de intensivering van het gesprek tussen de christen-democratische partijen over grondslagkwesities, ethische vragen, de herinrichtingskeuzen van onze samenleving, de mondiale kwesties. Het gesprek over al het voorgaande wordt echter overbodig, als niet alle christen-democratische partijen zich inspannen om de toerusting en de verdieping van het partijpolitieke proces op Europees niveau te bevorderen door hun regeringen te bewegen mee te werken aan de creëring van Europese financieringsfaciliteiten.

Tot slot zal het noodzakelijk blijven, dat zijdens alle lidpartijen ook uit eigen bron nog een financiële bijdrage geleverd wordt aan het centrale apparaat, vooral het secretariaat, van de EVP, om tenminste een tastbare uitdrukking te hebben van het engagement. Dat geldt de rijkere partijen, maar wie zich op de Bijbel beroept, is vertrouwd met het gegeven dat ook de armen uit het weinige, dat zij bezitten, moeten bijdragen!

J.J.A.M. v. G.

Zonder versterking van de Europese partijvorming blijft er een democratisch defect

geringsbeleid van Europa te coördineren en te harmoniseren. Het is dan merkwaardig dat men zijn eigen buitenlands beleid niet zou willen afstemmen.

Er is ook nog iets anders: nu al, maar zeker in de toekomst wordt de invloed van de Europese eenwording merkbaar op een aantal terreinen dat tot voort kort typisch domein van binnenlandse politiek werd geacht. Neem het media-beleid, de ethische vraagstukken, de criminaliteitsbestrijding, de vrijheid van onderwijs, het principe van de non-commercialiteit in de zorgsector, enz. Men moet het de EVP gunnen om op dit soort terreinen haar mening te vormen en die in programma's om te zetten.

Vervolgens kan men niet van bijvoorbeeld de Britse Conservatieven verlangen, dat zij zich onderwerpen aan ijkpunten terzake van de toekomstige inrichting van Europa, en de opstelling ten aanzien van de mondiale vraagstukken, zonder in eigen gelederen ruimte te creëren om diezelfde